

Nr 39

Av herr **von Friesen**, om utbetalning till f. holländeriarbetaren
G. V. Strid av visst belopp utöver från riks försäkringsanstalten erhållen livränta.

Holländeriarbetaren vid Papyrus, Gotthard Valdemar Strid, Mölndal, skadades den 22 november 1949 genom att slå huvudet i en genom bolagets försorg uppsatt järnbalk. På grund av de skador som uppstod erhöll Strid genom riks försäkringsanstalten kronor 13 348: 50, därav livränta under tiden 8/11 1951—7/5 1952 beräknad efter 75 procent nedsättning av arbetsförmågan, för tiden 8/5 1952—7/9 1952 beräknad efter 50 procent nedsättning och för tiden 8/9 1952—7/9 1954 beräknad efter 25 procent nedsättning av arbetsförmågan. Dessa belopp har efter överklagande fastställts av försäkringsrådet. Sedermera har Strid fått invalidpension enligt 1946 års lag om folkpension.

Då Strid ansåg sig skadad genom försummelse från bolagets sida, stämde han detta och yrkade att bolaget skulle utgiva skadestånd för förlorad arbetsförtjänst med kronor 15 294: 60 för tiden till och med den 7/9 1954 och dessutom för sveda och värk med kronor 2 000: —. Ett bifall till detta yrkande innebar, att invaliditeten hundra procentigt skulle förklaras vara orsakad av skadan. Häradsrätten fann, att bolaget varit skadevällande genom att icke ha iakttagit säkerhetsföreskrifterna och biföll Strids yrkande.

Bolaget klagade hos hovrätten och yrkade ogillande av Strids talan. Hovrätten fann visserligen bolaget vållande till skadan men nedsatte skadeståndet till kronor 5 246: 16.

Målet fördes vidare till högsta domstolen, som frikände bolaget från ansvar och med ändring av underrätternas dom ogillade Strids talan.

Det rör sig alltså om en enligt vittnesutsago själsligt frisk arbetare — han fick friskintyg av bolagets läkare tre månader före skadan — som vid 36 års ålder får en skallskada med varaktig påföljd. Han får visserligen ersättning, men denna måste betraktas som otillräcklig och i varje fall innebära en radikal förändring av hans levnadsförhållanden. Två domstolar har ansett arbetsgivaren skadeståndsskyldig. Ett mediko-juridiskt resonemang, som åtminstone för lekmannen måste te sig invecklat, föres visserligen inför domstolen, något som är välbekant från krigsåren. Där uppstod frågan om gengasskadade skulle anses helt invalidiserade genom gasens inverkan eller om — som särskilt nevrologisk expertis gjort gällande — vissa neurotiska drag antingen varit för handen före skadan eller uppstått under en skadeståndsprocess. Beklagligtvis har högsta domstolen icke tagit ställning i den frågan, då ju frågan om ansvaret för skadans uppkomst avgjorts på annat

sätt än i underrätterna. Att Strid anser sig orättvist bedömd är icke att undra på. Han har åtminstone ett medicinalstyrelsepapper på (den 16 februari 1954) att arbetsoförmågan orsakats av skadan och ett papper från arbetarskyddsstyrelsen, som innebär att ifrågavarande balk inneburit viss risk för olycksfall. En bidragande orsak till den progressiva sänkningen av ersättningen synes ha varit, att Strid icke velat underkasta sig arbetsprövning: han menade att han inte orkade detta just då på grund av sin ofta påkommande huvudvärk som för övrigt bland annat medförde, att han vid ett tillfälle medgavs att avlägsna sig från rättegångsförhandlingarna.

Meningarna bland de tillfrågade läkarna är rätt skiftande. I ett nytt utlåtande har medicinalstyrelsen ändrat mening, i det att dess senaste expert framhåller, »att man erfarenhetsmässigt vet att sådana traumata, om de över huvud ge besvär, dessa äro snabbt övergående. Om besvärerna draga ut på tiden beror detta vanligen och väsentligen på faktorer som ej äro direkt orsakade av själva olycksfallet».

Självfallet kan det i vissa fall förhålla sig så. Men den enskilda människan har svårt att finna sig i detta, då intet framkommit som säger annat än att han kan vara undantag från regeln. I några liknande fall som Strids har i pressen förts en rätt upprörd diskussion om det berättigade i de högsta försäkringsmyndigheternas restriktivitet när det gäller ersättningar. Att riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet bedömer fallen med största tänkbara återhållsamhet skall icke här kritiseras. Men då man i ett fall som detta sammanställer olika fakta, bör det icke finnas mer än en mening att, på det enda sätt som nu står till buds, genom riksdagens medverkan en rimlig ersättning av statsmedel utbetalas.

»Det synes onödigt, ja till och med grymt, att Strid och hans olycksbröder skulle förutom det lidande som sjukdom och nödtvungen sysslolöshet innebär också nedtryckas i fattigdom.» Dessa ord är den advokats som fullföljt Strids talan och som jag gärna gör till mina. Den slutsats jag kommit till genom samtal med Strid och efter genomgång av akten i målet — vilken icke här av utrymmesskäl bifogas, då den lätt torde vara tillgänglig för vederbörande utskott — berättigar till slutsatsen, att Strid bör tillerkännas ersättning för full invaliditet under hela den tid han varit oförmögen till arbete.

På grund av vad sålunda anförts yrkar jag,

att riksdagen ville anmoda Kungl. Maj:t att låta riksförsäkringsanstalten till f. holländeriarbetaren Gotthard Strid utbetala ett belopp motsvarande ersättning för full arbetsoförmåga under tiden från den 8 november 1951 till och med den 7 september 1954.

Stockholm den 20 januari 1960

Bertil von Friesen